

СЕКЦІЯ:
УКРАЇНСЬКЕ МОВОЗНАВСТВО ТА СВІТОВА ЛІТЕРАТУРА В КОНТЕКСТІ
МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ХХІ СТОЛІТТЯ

І. Фесенко

УКРАЇНСЬКИЙ МОВНИЙ ДИСКУРС В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

І. Fesenko

UKRAINIAN LANGUAGE DISCOURSE IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

За рік повномасштабної війни життя кожного українця докорінно змінилося. Ми всі переосмислили чимало речей, зробили переоцінку цінностей, стали жити по-іншому, стали думати по-іншому, стали говорити по-іншому... Так, в умовах війни мовний дискурс суттєво трансформувася: він став потужним маркером національної ідентичності, інструментом об'єднання українського суспільства, засобом зміцнення державної єдності та територіальної цілісності України. Серед громадян (незалежно від віку, статі чи національності) масово на сьогодні спостерігаємо бунтарський дух українізації. Якщо хтось раніше і послуговувався російською в побуті чи на професійній ниві, тепер свідомо відмовилися від мови агресора — такої чужої і протиприродної — і миттєво перейшли на спілкування українською як єдиною державною, сповненою високого патріотичного натхнення і духу нескореності нації, зміцнюючи тим самим мовний імунітет проти окупантів. Українська лунає звідусіль — вдома, на роботі, навчання, в транспорті, в громадських установах, під час пошуку інформації в інтернеті тощо. Ми принципово надаємо перевагу українськомовному культурному контенту — слухаємо українські пісні, читаємо українські книжки, дивимося українське кіно... Згідно зі статистикою, сьогодні понад 80 % громадян України послуговуються українською в усіх сферах життя і вдосконалюють свої мовленнєві навички.

Звичайно, багатьом вчорашнім російськомовним українцям важко одразу перейти на українську, в їхньому мовленні спостерігаємо передусім суржик, порушення низки мовних норм — орфоепічних, акцентуаційних, граматичних, синтаксичних, стилістичних тощо. Перше, що привертає увагу, — це т. зв. «акання», «гекання», «екання» («гаварити», «малако», «работа», «проблема»). Це є типовою помилкою і маркером того, що людина або перекладає, або тільки-но переходить на український мовний ґрунт. До того ж на лексичному рівні спостерігаємо калькування, тобто прямий переклад з російської на українську («приймати участь» (замість «брати участь»), «приймати міри» (замість «вживати заходів»), «діюче законодавство» (замість «чинне законодавство»), «на протязі тижня» (замість «протягом тижня»)). Звичайно, такі порушення мовних норм сучасної української мови знижують загальний рівень культури мовлення мовців, але ми маємо усвідомлювати, що процес переходу на українську літературну мову — це процес непростий і нешвидкий. Це пов'язано з тим, що мова спілкування побудована на рефлексах. Як цілком слушно зауважив український мовознавець Олександр Авраменко, «коли ми хочемо сказати щось моментально, у нашій свідомості з'являється слово, яке називає це саме щось. А у багатьох людей оте перше слово, що з'являється, — російське. І на ходу миттєво зруйнувати всі рефлекси нереально

важко. Це як із зимовим пальто, де ви клали руку у кишеню з одного боку, а коли перевдягли весняну куртку — продовжуєте шукати кишеню на місці, де її тепер нема. Так само і зі словом».

Але, незважаючи на те, що на сьогодні мовлення деяких українців, можливо, не таке легке, швидке та впевнене, яким би могло бути, головне, що ми, українці, чітко усвідомлюємо свою українськість, символом якої є передусім мовний дискурс. Тож вчимо українську, говоримо та мислимо українською!

С. Руденко, С. Демочко

ТЕКСТ ПРОФЕСІОГРАМИ ФІНАНСИСТА: ЗМІСТ, СТРУКТУРА, ЗНАЧЕННЯ

S. Rudenko, S. Demochko

THE TEXT OF THE PROFESSIONAL PROFILE OF A FINANCIAL EXPERT: CONTENT, STRUCTURE, MEANING

Професіограма — повний опис особливостей певної професії, що розкриває зміст професійної праці, а також вимоги, які вона ставить перед людиною. Професіограма складається на основі аналізу змісту професійної діяльності й містить загальну характеристику та вимоги, що професія ставить до людини. Мета нашої роботи — розглянути зміст, структуру та значення тексту професіограми.

Професіограма складається з найменування професії, у нашому випадку це *фінансист*. На початку тексту зазначається домінуючий спосіб мислення — *додаток-регуляція*. Потім — галузь базових знань №1, №2 та їхній рівень. Наприклад, *фінансовий менеджмент рівень 3, високий (теоретичний)* та *математика і статистика, рівень 2, середній (практичне використання знань)*. Далі визначається професійна галузь — *економіка*.

Важливим критерієм є міжособистісна взаємодія *часто за типом «поруч»*. Домінуючий інтерес — *конвенціональний*.

Додатковий інтерес — *підприємницький*, умови роботи — *у приміщенні, сидячий* та домінуючі види діяльності — *проведення аналізу доходів та витрат* або *робота з планування та контролю бюджетних планів*.

Одна із головних частин професіограми фінансиста — зазначення якостей, що забезпечують успішність виконання професійної діяльності, серед яких *аналітичний розум* та *стресостійкість*. Інший критерій — особистісні якості, інтереси, схильності — *посидючість, терплячість* та *відповідальність*.

Якості, що перешкоджають ефективності професійної діяльності: *відсутність математичних здібностей* та *швидка стомлюваність*.

Галузі застосування професійних знань — *сфера банківської діяльності* або *фінансові організації*. Також перераховуються посади, які можуть обіймати фахівці з вищою економічною освітою за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»: *фінансовий директор, начальник фінансового відділу* тощо.

Важливим складником професіограми є психограма з повним описом психологічних характеристик та професійно важливих якостей спеціаліста.

Отже, порівнюючи індивідуальні характеристики працівника з нормативами професіограми, можна сформулювати висновок про його відповідність і професійну придатність до певного виду праці.